

- Vergi yükü yüzde 30'a yükseldi
- Basel II 2009'a ertelendi
- Doğrudan yabancı sermayeye sınırlama
- Dış borç stoku 213 milyar dolar

Ekonomik Rapor

Küresel gelişmeler ve Türk ekonomisi

Türkiye 2007 yılının büyük bölümünü Cumhurbaşkanlığı ve seçim tartışmalarıyla geçirdi. 22 Temmuz tarihinde yapılan seçimler, ülkenin gelecek rotasını şekillendirdi. Siyasi tartışmaların yoğunlaşması doğal olarak, ekonomiyi ikinci plana itti. ABD'de haziran ayı konut satışlarının yüzde 6.6 düşmesi ve riski yüksek konut kredilerine yatırım yapan büyük fonlardan bir kaç batış haberi gelmesi tüm piyasaları etkiledi. Riskten kaçan para sığınak olarak en güçlü ülkenin en güçlü kağıdını seçti. Bu nedenle ABD 10 yıllık Hazine tahvilinin faizi yüzde 5'in altına inerek yüzde 4.76'ya, 30 yıllık tahviller de yüzde 4.95'e geriledi.

Bu mini kriz bir kez daha bizlere, Türk ekonomisindeki kırılgan yapının büyüklüğünü gösterdi. Oysa ki seçimlerden yeni çıkmış, tek başına iktidar oluşturacak bir hükümet tablosu ortaya çıkmışken, tüm siyasi görünüm olumlu göstergeler verirken, neden Türkiye bu kadar sert etkilendi? Bu sorunun cevabını ekonomideki kırılgan ve dış piyasalara dayalı yapıda aramak gerekiyor.

Türkiye uzun yıllardır, ekonomisini dışardan gelen sıcak para ile yönetiyor. Küresel piyasalardaki likidite bolluğu bu ekonomik tercihi başarılı gösteriyor. Bu hassas denge uluslararası piyasalardaki havanın devamına bağlı. Yaşadığımız mini krizde de bir kez daha gördük ki, en küçük bir dalgalanma ve belirsizlikte likidite güvenli limanlara yol alıyor.

Dış ticaret açığı ve cari işlemler açığı son dönemlerde yakaladığı seviyeyi koruyordu, ancak son rakamlar yeniden yükseliş trendine girdiğini gösteriyor.

Türkiye ekonomisi çok riskli bir yolda ilerliyor. Düşük faizli değerli para birimi ile yüksek getirili piyasalara yatırım yapan (carry trade) politikası, Türk ekonomisini hızla uçuruma sürüklüyor.

Yeni kurulacak hükümetin önündeki en önemli görev, Türk ekonomisini kendi ayakları üzerinde durabilen bir yapıya kavuşturmak olmalıdır.

Dergimizin bu sayısında da ilgi ile okuyacağınızı umduğumuz haber ve araştırmalara yer verdik. Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Nail SANLI
Genel Sekreter

Vergi yükü yüzde 30'a yükseldi

Kamu gelirlerinin gayri safi milli hasılaya oranını oluşturan vergi yükü, 2000 yılında yüzde 20 iken takip eden beş yıl boyunca on puan artarak yüzde 30'a yükseldi. Bütçe harcamaları içerisinde en önemli gider kalemini ise faiz harcamaları oluşturuyor.

Gelir İdaresi Başkanlığı, yayınladığı bir çalışmayla toplanan vergilerin nerelere harcandığını açıkladı. 2000-2005 yıllarında toplanan vergilerin ve yapılan giderlerin açıklandığı çalışmada, en önemli gider kalemini faiz harcamaları oluşturdu. Son beş yılda kamu gelirlerinin gayri safi milli hasılaya oranının yüzde 10 arttığı açıklandı. Vergi yükünde Türkiye gelişmiş ülkeler seviyesine yükselmiş oldu. Gelişmiş ülkelerde vergi yükü yüzde 30'lar seviyesinde bulunuyor. Türkiye'de yüzde 30'lar seviyesini yakaladı. Ancak bu ülkelerdeki refah seviyesinin ise oldukça uzağında bulunuyor.

Türkiye'de vergi yükü yıllar itibarıyla artış göstermektedir. 2000 yılında yüzde 20 olan vergi gelirlerinin GSMH oranı 2005 yılında yüzde 30'a kadar çıktığı görülmektedir. Yani devlet, ekonomide sağlanan toplam kaynaklardan yıllar itibarıyla artan oranda pay almaya başlamıştır. Bu da ülkemizin gelişmişlik düzeyine olumlu katkıda bulunmak amacıyla kamuya aktarılan kaynaklardaki artışı ifade etmektedir. Aynı zamanda kamu harcamalarının daha sağlam kaynaklarla finanse edilmesine imkan sağlamaktadır.

Gelir İdaresi Başkanlığı yaptığı çalışmada, merkezi yönetim bütçe gi-

derlerini sekiz ana başlık altında toplayarak, bu harcamalara ilişkin rakamları da açıkladı. Bütçe giderlerini oluşturan ana başlıklar şöyle; personel ve sosyal güvenlik kurumları devlet primleri giderleri, mal ve hizmet alım giderleri, faiz giderleri, cari transferler, sermaye giderleri, sermaye transferleri, borç verme.

Personel ve sosyal güvenlik kurumları devlet primleri giderleri 2000 yılında 69 milyar 136 milyon YTL iken 2005 yılında 85 milyar 997 milyon YTL'ye yükseldi. Beş yılda personel ve sosyal güvenlik kurumları devlet primleri giderinde artış yüzde 19.6 olarak gerçekleşti.

Mal ve hizmet alım giderleri 2000 yılında 32 milyar 676 milyon YTL iken 2005 yılında 34 milyar 929 milyon YTL oldu. Mal ve hizmet alım giderlerindeki artış oranı ise beş yıllık süre de yüzde 6.45 oldu.

Yıllardır olduğu gibi son 2000-2005 döneminde de bütçe harcamaları içinde en önemli gider kalemini faiz harcamaları oluşturdu. 2000 yılında faiz harcamalarına 146 milyar 904 milyon YTL, ayrılırken 2001 yılında 175 milyar 144 milyon YTL ile en yüksek seviyesine ulaştı. 2005 yılında ise faiz harcamaları 105 milyar 67 milyon YTL oldu. Beş yıllık dönemde faiz harcamaları, faiz oranlarının gerilemesinden kaynaklı olarak yüzde 39.8 geriledi.

Sermaye birikimi hedeflemeyen ve cari nitelikli mal ve hizmet alımını finanse etmek amacıyla yapılan karşılıksız ödemeler kalemini oluşturan cari transferler, sürekli artış trendini koruyan kalemlerden. Beş yıllık dönemde bu kalemden yüzde 13 artış yaşandı.

Cari Giderler bölümünde belirtilen limitlerin üzerinde kalan ve kulla-

nım ömürleri bir yıl veya daha uzun süreli olan mal ve hizmet alımlarını kapsayan sermaye giderleri kalemi inişli çıkışlı bir seyir izledi. 2000 yılında 20 milyar 154 milyon YTL seviyesi 2002 yılında 25 milyar 758 milyon YTL'ye yükseldi, 2005 yılında ise 23 milyar 783 milyon YTL oldu.

Ülkemizde kamu gelirleri iki farklı kalemden oluşmakta ve bunların

Gider bölümünde en fazla dikkat çeken harcama kalemi faiz giderleridir. Önceki yapılandırmada transfer harcamaları içerisinde gösterilen faiz harcamaları yeni sınıflandırma ile ana başlık olarak ele alınmıştır.

Merkezi yönetim bütçe gerçekleştirmeleri kapsamında merkezi yönetim bütçe giderleri incelendiğinde harcamaların yıllar itibariyle artış

gösterdiği görülmektedir. Ancak kamu harcamalarında ortaya çıkan bu artışa rağmen GSMH'da gerçekleşen artışın daha büyük oranda sağlanmış olması ülkemizin borcunu ödeyebilme ve çevirebilme yeteneğinin arttığını göstermektedir.

Son beş yıllık dönemde ülkemizde kamu net borç stokunda meydana gelen artış ve buna bağlı olarak kamu net borç stokunun GSMH'ya oranında ne gibi değişikliklerin gerçekleştiği

çalışmada yer aldı. Kamu net borç stoku, son beş yıllık dönemde bir artış göstermekte olduğu görülmekte. Ancak, gayri safi milli hasılanın daha yüksek bir artış eğilimine sahip olması ödeme gücünü güçlendirmekte.

içerisinde vergi gelirleri toplam kamu gelirlerinin yüzde 80'i gibi büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. 2000-2005 dönemi ele alındığında kamu gelirlerinin GSMH'ya olan oranı yıllar itibariyle bir artış içinde olduğu görülecektir.

Basel II 2009'a ertelendi

Basel II olarak adlandırılan sermaye ölçümü ve sermaye standartlarını uluslararası düzeyde uyumlaştıracak uygulama 2009 yılına ertelendi. Uygulanamının ertelenmesinde muhasebe ve finansal raporlama standartlarını zorunlu kılacak olan Türk Ticaret Kanunu düzenlemesinin gerçekleştirilmemiş olması ile iş dünyasından gelen itirazlar temel etken oldu.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu yaptığı yazılı açıklamayla Basel II uygulamasının 2009 yılına ertelendiğini açıkladı. Bilindiği üzere, Basel Bankacılık Komitesi tarafından yürütülen Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılmasına ilişkin çalışmalar Haziran 2006'da yayımlanan kapsamlı doküman ile sonuçlandırılmıştı. Kamuoyunda kısaca Basel II olarak da adlandırılan bu çalışma, Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 14 Haziran 2006 tarihli, 2006/48 ve 2006/49 sayılı Direktifleri

(CRD) ile Avrupa Birliği (AB) müktesebatına dahil edilmişti.

BDDK tarafından, Basel II'nin Türkiye'de faaliyet gösteren bankalarca da uygulanması zorunluluğunun bir program dahilinde başlatılması öngörülmüş ve buna ilişkin bir yol haritası kamuoyuna açıklanmıştı. Süreç içinde söz konusu kapsamdaki çalışmaların AB müktesebatına dahil edilmesi ile de BDDK uygulamalarının AB müktesebatı esas alınarak yürütülmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştı.

AB'nin ilgili direktiflerinde (CRD), Basel II dokümanında olduğu gibi, bankaların sermaye ye-

terliliklerini, kredi ve piyasa riskine ilaveten operasyonel risk unsurlarını da dahil ederek hesaplamaları, kredi riskinin belirlenmesinde ise teminatın niteliğinin değil derecelendirme sonuçlarının esas alınması ve üye ülkelerin mevzuatlarını 2006 yılı sonunda tamamlayıp 1.1.2007'den itibaren uygulamaya geçmeleri öngörülmüştü. Ancak, birçok AB üyesi ülke henüz bu süreçleri tamamlamadı.

Halen, Türk bankacılık sisteminde sermaye yeterliliğinin hesaplaması 1 Kasım 2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine

ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik” esas alınarak yapılmaktadır. Söz konusu Yönetmelikte, bankalarımızın gelişmiş teknolojik alt yapıları, yetkinlikleri ve sermaye yeterlilik düzeylerinin kayda değer gelişimi dikkate alınarak, CRD ile gelen iki temel değişiklikten biri olan operasyonel risk unsuru da dahil edilmek suretiyle sermaye yeterliliğinin hesaplanmasına ilişkin uygulamanın Haziran 2007 itibarıyla başlatılması öngörülmüştü. BDDK’ca açıklanan yol haritasında belirlenen tarihin yaklaşık 6 ay öncesinde CRD’ye kısmen uyumlu sermaye yeterliliği hesaplamasına geçilmişti.

Kredi riskinin derecelendirmeye dayalı hesaplanması ise reel sektör firmalarının uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları ile uyumlu finansal tablolar hazırlamalarını gerektirmektedir.

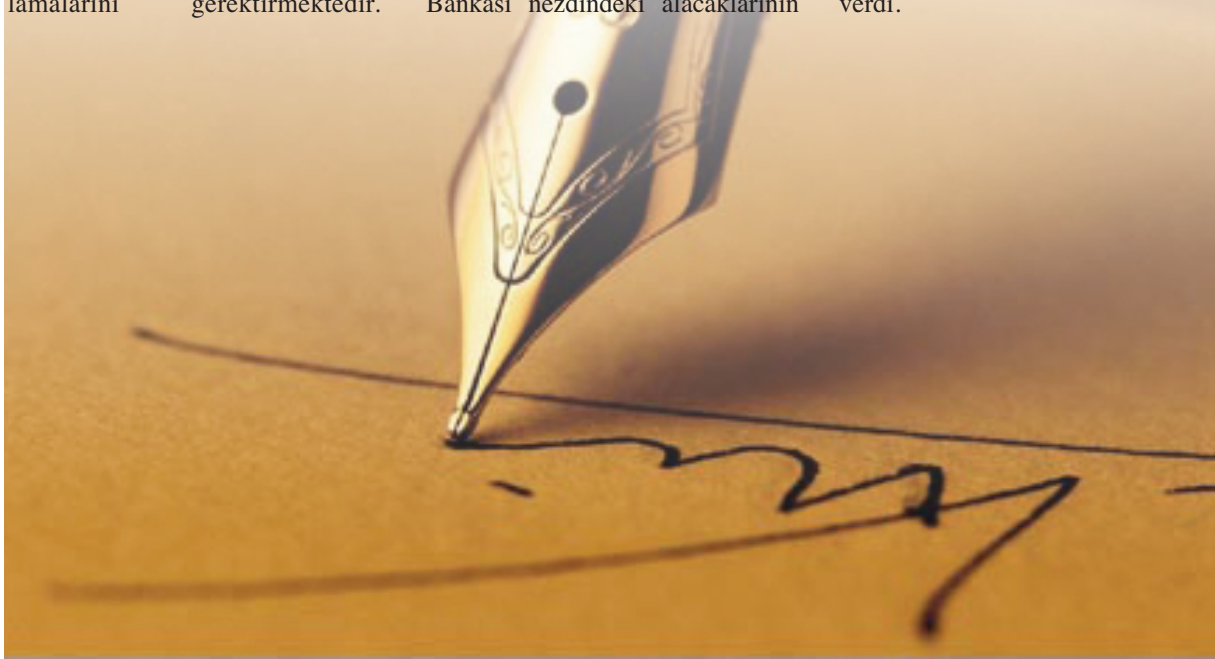
07.03.2002 tarihinde ilk toplantısını yaparak faaliyete geçmiş olan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu da söz konusu standartlar ile uyumlu Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının yayımını tamamlamıştır. Ancak, bahse konu standartların uygulanmasını zorunlu hale getirecek hükümleri içeren yeni Türk Ticaret Kanunu tasarısı yasalaşmamıştı. Nitekim, reel sektör kuruluşlarının temsilcileri tarafından da bu durum gerekçe gösterilerek söz konusu derecelendirme uygulamalarının ertelenmesi yönünde taleplerde bulunulmuştu.

Diğer taraftan, halen kredi riskinin hesaplanmasında yüzde 0 risk ağırlığı uygulanmakta olan bankaların yabancı para cinsinden gerek devlet iç borçlanma senetlerinin ve gerekse Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki alacaklarının

da ülke kredi notuna dayalı olarak riske edilmesi gündeme gelecekti.

Söz konusu durum doğrudan bankaların bu çerçevedeki aktif kalemler için daha fazla sermaye tahsis etmeleri zorunluluğunu doğuracak ve nihayetinde, para ve maliye politikalarının uygulanmasını etkileyecekti. Banka üst düzey yöneticilerinin büyük çoğunluğundan da belirtilen gerçekçeler dile getirilmek suretiyle bu kapsamdaki uygulamanın ertelenmesi yönünde taleplerde bulunulmuştu.

Belirtilen talepleri dikkate alan BDDK, bankaların sermaye yeterliliğinin ölçümünde esas alınacak kredi riskinin derecelendirmeye dayalı olarak hesaplanmasına ilişkin uygulamanın 2009 yılı başına ertelenmesi ve derecelendirme esaslı hesaplamasının sadece gösterge amaçlı yapılabileceği kararını verdi.

Doğrudan yabancı sermayeye sınırlama

Biz peşinde koşarken, bazı ülkeler doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına sınırlama getiriyor. Kanada ve Çin ülkelerinde faaliyet gösteren şirket ve fabrikaların yabancılar tarafından satın alınmasına sınırlama getiriyor. Rusya ise 39 stratejik sektörde yabancıların mal sahibi olmalarına sınırlama getireceğini açıkladı.

Aralarında Kanada ve Çin'in de bulunduğu bazı ülkeler sahip oldukları şirket, fabrika, gayrimenkul ve doğal kaynakların yabancılar tarafından satın alınması alanında sınırlamalar getirilmesi yolunda önlemler almayı planlıyorlar veya halen alınmış önlemleri uygulamaya koyuyorlar. Alınmakta olan önlemler yabancılarca, hisse senetlerine veya satın alınması düşünülen kurumlarca ihraç edilmiş bonolara para yatırılması yerine 'doğrudan yabancı sermaye yatırımı' olarak adlandırılan şirket veya mülk gibi varlıkların alınması üzerine, bürokratik ve yasal engeller getirilmesini kapsıyor.

Rusya'da hükümet aralarında doğal kaynak rezervlerinin ve bioteknolojinin bulunduğu 39 "stratejik" alanda yabancıların mal sahibi olmalarını önleyici sınırlar getirilmesi üzerinde çalışmalar yapıyor. Çin'de ise uygulamaya konulan yeni yasal düzenlemeler, yetkililere, yabancılarca teşebbüs edilen satın almanın Çin'in 'ekonomik güvenliği' açısından bir tehdit oluşturduğu kanaatine varmaları halinde, bu satınalma işlemlerini bloke etme yetkisi tanıyor. Çin'de uygulamaya konulmuş olan sözkonusu bu önlemler halen sonuçlarını ortaya koymuş bulunuyor. Bir ABD halka kapalı özel sermaye şirketi olan Carlyle Group Çin'in Yang-

zhou Chengde Steel Tube Şti.'nde çoğunluk hissesi satın alma girişiminde bulunmuştu, ancak Çin'in, Yangzhou'nun stratejik bir varlık olduğunu, dolayısıyla yabancı bir şirketin bu kurumun kontrolünü ele geçirmesi konusunda kaygı duyduğunu belirtmesinin ardından Carlyle Group bu planından vazgeçmişti. Çin Almanya'nın bir otomotiv parçaları üreticisi olan Schaeffler Şti.'nce, Çin'in Luoyang Rulman Şti.'nin alınmasını da benzer gerekçelerle bloke etmişti. Çin'li yetkililer yine Amerikan Carlyle Group'un Çin'in bir ticari bankası olan Chongqing Bankası'nda yüzde 8 oranında pay sahibi olmasını da yasal gereklerin yerine

getirilmediği gerekçesiyle reddetmişlerdi.⁽¹⁾

Hindistan ve Almanya da, yabancıların yatırım girişimlerinde devreye sokmak üzere ABD’nde uygulamada olan sisteme benzer bir ‘ulusal güvenlik soruşturması’ düzenlemesi getirilmesi konusunu mütalaa ediyor. Almanya yabancı ve hükümet kontrolü altında olan yatırım fonlarının Alman şirketlerini satın alabilmelerini zorlaştıran yasal düzenlemeler getirmeyi planlıyor. Hindistan bir Çin telekomünikasyon firmasının Hindistan’da yatırım teşebbüsünü daha yeni reddetmiş bulunuyor.

Kanada ise yabancıların çığ gibi büyüyen şirket satınalma taleplerine bir tepki olarak ülkesinde kurulu şirketleri kimlerin satın alabileceğini belirlemek üzere daha sıkı kurallar tespitine yönelik çalışmalara başlamış bulunuyor.

Doğrudan yabancı yatırımları en fazla cezbeden ülke olan ABD de yabancı sermaye yatırımlarının önüne yeni engeller getiriyor. Hatırlanacağı üzere Dubai’lilerin sahip olduğu bir şirketin bu ülkedeki beş limanın işletmesini devir alması teşebbüsü ve bir Çin firması olan Cnook Ltd.’nin Amerika’nın önde gelen petrol firması Unocal Corp. Şirketini satın alma girişimi bu ül-

kede, yabancı yatırımcıların yerli şirketleri satın almaları konusunda yoğun tartışmalara yol açmış ve her iki teşebbüs de bu tartışmalar arasında geri çevrilmişti. Gündemi işgal eden bu yabancı sermaye satınalma girişimleri, Kongre’nin, ulusal güvenliği ilgilendiren Amerikan varlıklarının yabancı yatırımcılarca satın alınma taleplerinin bir Komite tarafından incelenmesini gerekli kılan bir Yasal düzenleme yapmasına önayak olmuştu. Söz konusu yasa teklifinin bu ay Başkan Bush’un onayına sunulması bekleniliyor.

Avrupa Birliği bünyesinde de doğrudan yabancı sermaye girişlerinin ABD’nde olduğu gibi çok dikkatli bir incelemeye tabi tutulması yönünde giderek ağırlık kazanan bir eğilim gözlemleniyor. Yabancı sermaye tarafından gerçekleştirilen şirket satınalmaları konusunda duyarlılık özellikle devlet kontrolündeki fonlar (Çin devlet kurumları veya petrol zengini ülkelerin yatırım finansman kuruluşları) üzerinde yoğunlaşıyor. Almanya Başbakanı Bayan Angela Merkel bu fonların sıklıkla “siyasi ve diğer düşüncelerle” hareket ettiklerini “bu durumun yeni bir vakıa oluşturduğunu ve vakit geçirmeden sorunla ilgilenilmesi gerektiğini” söylemiştir.⁽²⁾

Doğrudan yabancı sermaye girişleri üzerine getirilen bu kısıtlayıcı önlemlere rağmen sınır ötesi sermaye transferi işlemlerinin hızı kesilmiyor. Tomson Financial Şti. kaynaklarına göre her ne kadar 12 624 işlemin gerçekleşmiş olduğu 2000 yılı rakamlarının altında kalıyor ise de, 2006 yılında, önceki yıla göre yüzde 17.9 oranında bir artışla, dünyada 11 640 adet sınır ötesi şirket birleşme ve satınalma işlemi gerçekleşmiş. Birleşmiş Milletler Ticaret ve kalkınma Konferansı (UNCTAD) verilerine göre dünyada 2005 yılında bir önceki yıla göre yüzde 27 oranında bir yükselmeye 916 milyar dolar tutarında doğrudan yabancı sermaye yatırımı gerçekleşmiş bulunuyor.

Ancak yine UNCTAD verilerine göre yabancı sermaye girişlerinin daha sıkı bir denetime tabi tutulması yönünde de belirgin bir eğilim seziliyor. UNCTAD’a göre 2005 yılı ‘doğrudan yabancı sermaye yatırımları’na karşı bir ülkeyi daha az çekici kılan yasal değişikliklerin en çok hayata geçirildiği bir yıl olmuş. 2005 yılında 93 ülke yabancı yatırımlara ilişkin politika değişiklikleri gerçekleştirmiş ve bunlardan ‘yabancı yatırım için çekiciliği az olanlar’ın oranı, 2004 yılındaki yüzde 14 oranından 2005 yılında yüzde 20’ye yükselmiş.⁽¹⁾

(1) The Wall Street Journal, 6-8 Temmuz 2007, S. 1,2.

(2) Financial Times, 25 Temmuz 2007, S. 1

Yabancı yatırımcının Türkiye ilgisi

Yabancı yatırımcıların Türkiye'ye ilgisi artarak devam ediyor. Yabancı yatırımlar, finans, enerji, altyapı, iletişim ve gayrimenkul sektörlerine yöneliyor. Türkiye'de 2007'nin ilk yarısında yaklaşık 10.5 milyar dolarlık birleşme ve satın alma gerçekleşti.

Yabancı yatırımcıların Türkiye'ye ilgisi artarak devam ediyor. Küresel likidite bolluğu yabancı yatırımcı için Türkiye'yi cazibe alanı haline getirdi. Deloitte'un yarıyıl değerlendirmesine göre Türkiye'de 2007'nin ilk yarısında yaklaşık 10.5 milyar dolarlık birleşme ve satın alma gerçekleşti. Yabancılar tarafından gerçekleştirilen 41 birleşme ve satın alma işleminin toplam tutarı 9.6 milyar dolara ulaştı. Bunların içinde, toplam hacmi 6 milyar doları bulan 31 işlemi Avrupalı yatırımcılar gerçekleştirdi. Deloitte, 2007'nin sonunda Türkiye'de birleşme ve satın alma hacminin 18 Milyar dolara ulaşacağını tahmin ediyor.

Değerlendirmeye göre, Cumhurbaşkanlığı seçiminde yaşananlara ve parlamento seçimlerine rağmen Türk şirketleri bu yıl da yabancı sermaye için çekiciliklerini korudular. İlk altı ayda gerçekleşen 66 işlemin toplam değeri, değeri açıklanmayan işlemler ile ilgili tahminler de göz önüne alındığında, 10.5 milyar dolara ulaştı. Geçen yıl aynı dönemde 11 milyar dolar tutarında birleşme ve satın alma anlaşması yapılmıştı. 2007'de yabancı şirketler tarafından yapılan anlaşmalarda başı Avrupa kökenli kuruluşlar çekiyor. Deloitte'un raporunda bu yıl sonuna kadar, Türkiye'deki satın alma ve birleşme anlaşmalarının 18 milyar dolara ulaşacağı tahmin edildi.

Yabancı şirketler tarafından gerçekleştirilen 41 satın alma ve birleşme işleminin toplamı 9.6 milyar dolara ulaşıyor. Bunun içinde Avrupalı yatırımcılar 31 anlaşma ve 6 milyar dolar ile önde gidiyorlar.

Avrupa'dan özellikle Hollandalı yatırımcıların satın almaları dikkat çekici oldu: 10 işlemde 3.6 milyar dolara kadar çıkan hacimleri ile Türkiye'ye yüksek bir ilgi gösterdiler. Hollanda yatırımları arasında ING tarafından Oyak Bank'ın, Eureka tarafından Garanti Sigorta ve Garanti Emeklilik'in, TBIH tarafından Ray Sigorta'nın ve Corio tarafından da çeşitli gayrimenkullerin satın alınması gibi önemli işlemler yer aldı. Türk şirketlerine

gösterilen ilgide Hollandalı yatırımcıları, Almanlar ve İngilizler takip etti.

Seçim tartışmalarına rağmen, 2007 yılının ilk yarısında da yatırımcıların Türkiye'ye olan ilgisi artarak sürdü. Düşük enflasyon, yüksek büyüme, AB ve IMF çıpalaları ile desteklenen ekonomik istikrar gibi temel özellikleri ile Türkiye yatırım yapılması gereken bir piyasa olarak değerlendirilmeye devam ediliyor.

Yılın ilk yarısında milyar dolarlık işlemler oldu. 2 milyar 673 milyon dolar ile Oyak Bank'ın, 1 milyar 275 milyon dolar ile İzmir Limanı'nın ve 602 milyon dolar ile Eczacıbaşı Sağlık'ın satın alınması, 2007'nin ilk yarısının en büyük üç işlemi olarak kayda geçti.

Genellikle en büyük yatırımların yöneldiği finans, enerji, altyapı, iletişim ve gayrimenkul sektörlerindeki en önemli 10 işlem, aynı dönemde gerçekleştirilen toplam işlemlerin yüzde 70'inden fazlasını oluşturdu.

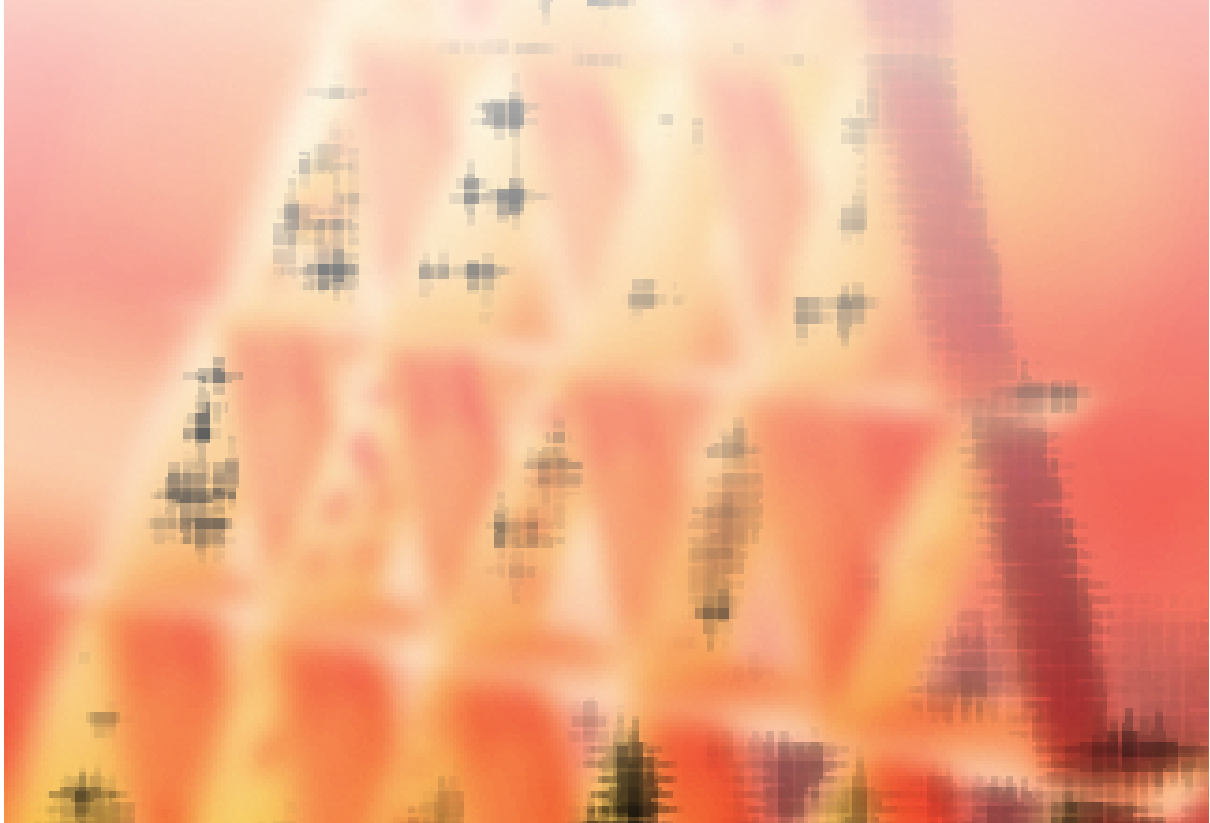
Yatırım fırsatları için Türk pazarını dikkatle tarayan finansal yatırımcıların etkisi eskisinden daha belirgin oldu.

2007'nin ilk altı ayında, girişim sermayesi fonları, yaklaşık 400 milyon doları bulan 8 işlem gerçekleştirdiler. Bunlar arasında CVC'nin Beymen ve Boyner alımı, Bosphorus Real Estate Fund'ın Neo Shopping Center alımı, Templeton'un Tat Canned Goods ve İş Venture Capital'in Ode Insulation satın alımları da yer aldı.

Yıl başındaki beklentilerine paralel olarak, Oyak Bank'ın ING'ye satılması ve çeşitli sigorta şirketlerinin dönemde yatırımcıların gözdesi oldu.

Ayrıca elektrik üretimi ve doğal gaz dağıtımı gibi alt sektörlerinde satın almalar gerçekleşen bir başka popüler sektör de enerji olarak öne çıktı.

Birleşme ve Satın Alma faaliyetlerinin yılın ikinci yarısında da sürerek 18 Milyar dolara ulaşacağını öngörüyor. Özellikle lojistik, hizmetler, gayrimenkul, altyapı, sağlık, perakende ve finansal hizmetlerin en hareketli sektörler olacağı, bunlardan perakende, medya ve lojistik sektörlerinde 1 milyar doları aşan satın almaların gerçekleşebileceği öngörülmüyor.

Dış borç stoku 213 milyar dolar

Türkiye'nin toplam dış borç stoku 213 milyar 441 milyon dolara yükseldi. 2002 yılında 129 milyon dolar olan toplam dış borç stoku, 2007 yılının ilk çeyreği itibariyle yüzde 39 artmış oldu.

Türkiye hızla borçlanıyor. Toplam dış borç stoku yılın ilk çeyreğinde yüzde 3 artış gösterdi. Toplam dış borç stoku 2000 yılında 118 milyar dolar seviyesinde bulunuyordu. 2001 yılında 113 milyar dolara gerileyen dış borç stoku izleyen yıllarda artış trendine girerek 2005 yılında 168 milyar dolara, 2006 yılında 207 milyar dolara ve 2007 yılının ilk çeyreği itibariyle 213 milyar dolara yükseldi. 2007 yılının ilk çeyreği itibariyle, dış borç stoku

bankacılık sektörü hariç tutulduğunda 158 milyar 951 milyon dolar seviyesinde bulunuyor. Bankaların dış

borç stoku 38 milyar 869 milyon dolar seviyesinde. Geçtiğimiz yıl sonu itibariyle 42 milyar dolar olan bankaların dış borçları 2007 yılının ilk çeyreğinde önemli bir gerileme gösterdi. Bankacılık sektörünün varlıkları düşüldüğünde net dış borç stoku 2007 yılı ilk çeyreği itibariyle 112 milyar 723 milyon dolar olarak gerçekleşti. GSMH artıştan dolayı, borç stokunun GSMH'ye oranı geçtiğimiz yıl sonu itibariyle yüzde 27,5 oldu. Bu re-

kem 2000 yılında yüzde 39,2 ve 2001 yılında son yılların en yüksek seviyesi olan yüzde 53,9 olmuştur.

Toplam kamu net borç stoku ise, 262 milyar 581 milyon YTL'ye yükseldi. Kamu net borç stoku 2000 yılında 71 milyar YTL seviyesinde bulunuyordu 2007 yılının ilk çeyreği itibariyle 2000 yılından bu yana artış yüzde 72,7 olarak gerçekleşti. Kamunun brüt borç

stoku ise 376 milyar 302 milyon YTL seviyesine yükseldi. Kamunun iç borçları 278 milyar 533 milyon YTL ve dış borçları 97 milyar 769 milyon YTL olarak 2007'nin ilk çeyreğinde yer aldı. Varlıklar, mevduat ve İşsizlik Sigortası Fonu net varlıkları düştüğünde, kamunun net dış borç stoku 22 milyar 398 milyon YTL ve net iç borç stoku ise 240 milyar 183 milyon YTL seviyesine yükseldi.

Hazine Müsteşarlığı tarafından açıklanan 2007 yılı finansman programına göre 166,5 milyar YTL borç servisi yapılması planlandı. Yılın ilk beş ayında bunun 74,3 milyar YTL'lik bölümü gerçekleşti. 2007 yılının ilk beş ayı itibariyle 19,5 milyar YTL iç borç ve 3,2 milyar YTL dış borç faizi olmak üzere 22,7 milyar YTL faiz ödemesi yapıldı.

Türkiye net dış borç stoku

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 Q1
I- Dış Borç Stoku, Bankacılık Sektörü Hariç (A-a-b)	81.263	76.546	97.368	106.355	118.492	123.127	149.421	158.951
A. Toplam Dış Borç Stoku	118.503	113.592	129.720	144.319	160.835	168.849	207.436	213.441
a. TCMB (-)	14.082	24.343	21.995	24.364	21.401	15.417	15.669	15.621
b. Bankalar (-)	23.159	12.703	10.358	13.599	20.942	30.305	42.346	38.869
II-Bankacılık/Parasal Sektör Net Dış Varlıkları (**)	2.926	-1.971	8.755	9.918	15.628	24.508	39.411	46.228
A.Parasal Yetkili ve Mevduat Bankaları (*)	4.049	-1.235	9.565	11.078	17.097	25.906	41.063	47.758
B.Katılım Bankaları ve Yatırım Kalkınma Bankaları	-1.123	-736	-811	-1.161	-1.469	-1.398	-1.652	-1.530
III- NET DIŞ BORÇ								
STOKU (I-II)	78.336	78.517	88.613	96.438	102.865	98.619	110.010	112.723
Net Dış Borç Stoku /GSMH (%)	39,2%	53,9%	49,0%	40,3%	34,3%	27,3%	27,5%	
Bilgi İçin: GSMH (USD)	200.002	145.693	180.892	239.235	299.475	360.876	399.673	
Dönem Sonu ABD Doları Alış Kuru	0,6718	1,4396	1,6345	1,3958	1,3421	1,3418	1,4056	1,3801

(*) Hazine'nin IMF'ye olan yükümlülükleri TCMB'ce yayınlanan Parasal Durum tablosunun Dış Yükümlülükler bölümünde ve Dış Borç Stoku'nda yer almaktadır. Mükerrerliği önlemek amacıyla Hazine'nin IMF'ye olan yükümlülükleri bu kalemden çıkarılmıştır.

(**) 2005 yılından önceki veriler TCMB tarafından yayımdan kaldırılan "bankalar durumu" verileridir. 2005 yılı ve sonrası için ise TCMB tarafından yayımlanan "parasal durum" verileri kullanılmıştır.

İnşaat sektörü gerilemeye başladı

2007 yılının ilk üç ayında bir önceki yılın ilk üç ayına göre belediyeler tarafından Yapı Ruhsatı verilen yapıların sayısında yüzde 6,9 düşüş, değerinde yüzde 26,1 artış yaşandı.

Ekonominin lokomotifi olarak kabul edilen inşaat sektörü gerilemeye başladı. Geçtiğimiz yılın ilk üç ayında 21 bin 425 adet bina yapı ruhsatı alınırken, bu yıl eş döneminde 19 bin 952'ye geriledi. Geçtiğimiz yılın ilk üç ayına göre içinde bulunduğumuz yılın ilk üç ayında bina sayısında yüzde 6,9 azalma meydana geldi.

2007 yılının ilk üç ayında bir önceki yılın ilk üç ayına göre belediyeler tarafından yapı ruhsatı verilen yapıların yüzölçümünde yüzde 3,9

oranında artış gerçekleşirken, bina sayısında yüzde 6,9 düşüş, değerinde yüzde 26,1 artış, daire sayısında ise yüzde 6,1 düşüş oldu.

2006 yılının ilk üç ayında yapı ruhsatına göre konut bina sayısı 18

733 iken, 2007 yılının ilk üç ayında konut bina sayısı yüzde 7,9 düşerek 17 254 olmuş; konut yüzölçümleri ise 2006 yılının ilk üç ayında 16 866 498 metre kare iken yüzde 3,9 düşerek 2007 yılının ilk

Yapı Ruhsatı, Ocak- Mart ayları toplamı

		Bina Sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değer (YTL)	Daire sayısı
Y I L L A R	2007	19 952	22 592 302	11 099 039 370	107 635
	2006	21 425	21 733 903	8 798 584 599	114 627
Bir Önceki Yılın İlk Üç	2005	18 659	15 738 607	5 861 310 902	77 382
Ayına Göre Değişim	2007	-6,9	3,9	26,1	-6,1
Oranı (%)	2006	14,8	38,1	50,1	48,1

Yapı Kullanma İzin Belgesi, Ocak- Mart ayları toplamı

		Bina Sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değer (YTL)	Daire sayısı
Y I L L A R	2007	14 165	11 709 504	5 566 827 557	61 099
	2006	12 058	9 501 720	3 671 842 372	46 107
Bir Önceki Yılın İlk Üç	2005	9 525	9 207 310	3 283 609 473	38 763
Ayına Göre Değişim	2007	17,5	23,2	51,6	32,5
Oranı (%)	2006	26,6	3,2	11,8	18,9

üç ayında 16 201 126 metre kare olarak gerçekleşti.

2007 yılının ilk üç ayında bir önceki yılın ilk üç ayına göre belediyeler tarafından yapı kullanma İzin belgesi verilen yapıların yüzölçümünde yüzde 23,2 oranında artış

gerçekleşirken, bina sayısında yüzde 17,5, değerinde yüzde 51,6, daire sayısında yüzde 32,5 oranında artış olmuştur.

2006 yılının ilk üç ayında yapı kullanma izin belgesine göre 10 bin 53 olan konut bina sayısı 2007 yı-

lının ilk üç ayında yüzde 15,7 artarak 11 bin 632'ye çıkmış; konut yüzölçümleri ise 2006 yılının ilk üç ayında 6 733 170 metre kare iken yüzde 33,1 artarak 2007 yılının ilk üç ayında 8 963 588 metre kare olarak gerçekleşti.

Petrol darboğazı

Dünya beş yıl içinde petrol darboğazı ile karşı karşıya kalacak. Ekonomik büyüme ile birlikte enerji kaynaklarına olan ihtiyacın artması kaçınılmaz olarak petrol ve doğal gaz da arzın talebi karşılayamamasını gündeme getirecek.

Paris'te kurulu Uluslararası Enerji Ajansı çok ürkütücü bir tahminde bulunarak, dünya genelinde ekonomik büyümenin sürdürülebilmesi için ihtiyaç duyulan petrol ve doğalgazın arzında giderek daha da vahim hale gelecek bir darboğaz konusunda uyarıda bulunuyor.

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) dünyanın en gelişmiş 26 ülkesinde enerji piyasasındaki gelişmeleri izlemekte olan en önemli kurum durumunda ve yukarıda yakın gelecek döneme ilişkin olarak verilen karamsar tahminler, IEA'nın Temmuz ayı başlarında yayınlanmış olan ve petrol piyasasında 2012 yılına kadar olan dönemde beklenen geliş-

meler konusunda projeksiyonların yapıldığı yıllık Orta Dönem Petrol Piyasası Raporu'nda yer alıyor.

Ajans gelecek yıllarda petrol arzının, bugüne kadar yapılmış olan tahminlerin ötesinde bir sıkışıklık göstereceği ve bu olumsuz gelişmeden, küresel ekonomik büyüme hızında önemli bir gerileme olması halinde kaçınmanın pek olanağı olmadığı görüşünü ortaya koyuyor.

Uluslararası Enerji Ajansı geleceğe dönük petrol fiyatı tahminleri yapmıyorsa da, Raporun ortaya koyduğu projeksiyonlar, tüketicilerin, enerji maliyetleri üzerinde sürekli olarak fiyatları yukarı iten bir bas-

kının etkinliğini sürdürmesini ve fiyatları rekor düzeylere tırmandırmasını beklemeleri gerektiğini ima ediyor.

IEA'nın Orta Dönem Petrol Piyasası Raporunda, Kuzey Denizi ve Meksika Körfezi gibi üretimin uzun yıllar boyunca sürdürülmüş olduğu eski petrol havzalarında petrol arzının beklenenden daha hızlı biçimde düşüş göstermekte olduğu, buna karşılık, Rusya'nın uzak doğusunda yer alanlar gibi yeni sahalarda yapılan yatırımlarda ise önemli gecikmelerle karşılaşıldığı rapor ediliyor. Raporda, "küresel düzeyde beklenenden daha düşük hızlı bir ekonomik büyüme petrol piyasasına bir parça nefes al-

dirabilir, ancak şu husus açıkça görülmektedir ki, petrole olan talebin gelişme eğiliminde kendiliğinden bir değişiklik olmaz ise, gerekli değişikliği yükselen petrol fiyatları temin edecektir.” denilmektedir.⁽¹⁾

Bu olumsuz tabloyu daha da kötüleştiren bir diğer husus ise, OPEC (Petrol İhracatçısı Ülkeler Örgütü) üyesi olmayan petrol üreticisi ülkelerin yıllık petrol arzlarının, talep artış hızının yarısının da altında, yılda sadece yüzde 1 oranında artış gösteriyor olmasıdır. Bu durumda toplam tüketim ile yavaş artan OPEC dışı üretim düzeyi arasında giderek büyüyecek olan açık, OPEC’in üretimini önümüzdeki beş yıllık dönemde hızla artırmasını gerekli kılacak ve bu surette batılı ülkelerin petrol tedariki alanında OPEC’e olan bağımlılıkları daha da artacaktır.

Önümüzdeki yakın dönemde arz artışının yetersiz kalması nedeniyle doğalgaz piyasaları da sıkışık bir seyir izleyecek ve bu nedenle tüketicilerin fiyat ve elverişlilik durumuna göre petrol ve doğal gaz arasında, birinin kullanımından diğeri ne geçiş konusunda sahip olacakları seçim olanağı sınırlı olacaktır.

Petrol piyasasında satıcıların güçlü konumu rafinerilerle üreticiler arasındaki ilişkileri de derinden etkiliyor. Financial Times tarafından ya-

pılan bir çalışmaya göre⁽²⁾ halen üretici ülkelerin bugüne kadar yapmakta oldukları iskontoları düşürmeleri nedeniyle rafineriler petrol için rekor yükseklikte fiyat ödüyorlar. Üreticilerce rafinerilere sağlanmakta olan iskontolar 2004 yılından buyan, hatta son altı yıllık dönemin en düşük düzeyine gerilemiş bulunuyor.

Uluslar arası Enerji Ajansının son Orta Dönem Petrol Piyasası Raporunda yer verilen başlıca bulgu ve tahminler aşağıda verilmektedir:⁽¹⁾

- Küresel petrol talebinin günümüzdeki 86.13 milyon/varil/gün düzeyinden yıllık yüzde 2.2 oranında bir artışla 2012 yılında 95.8 milyon/varil/gün düzeyine çıkacağı tahmin edilmektedir. Bu tahmin küresel yıllık ekonomik büyüme hızının yüzde 4.5 olacağı varsayımına dayanmakta ve petrol talebinin en çok Asya ve Orta-Doğu’da artması beklenmektedir,
- Eğer 1012 yılına kadar olan dönemde küresel ekonomik büyüme hızı yüzde 3.2’ye gerilerse, OPEC petrolüne olan talep 2 milyon/varil/gün (mvg) düşecek bu ise talebin, küresel petrol kapasitesindeki artışı aşacağı zaman dilimini sadece bir yıl geriye atmaya yetecektir,
- OPEC üyesi olmayan üreticiler-

de 2012 yılına kadar olan dönemde gerçekleşecek toplam arz artışı 2.6 milyon/varil/gün artışla bugünkü 49.98 milyon/varil/gün düzeyinden, 52.56 mvg düzeyine yükselecektir,

- Dünyada petrol arzının emniyet supabı olarak kabul edilen OPEC’in atıl kapasitesi 2010 yılına kadar bugünkü düzeyini sürdürecektir, daha sonraları, ihracatçılar toplu halde toplam dünya talebinin yüzde 1.6’sına teka-bül eden cüzi fazlalıktaki bir miktarı piyasaya pompalama olanağına kavuşunca minimal düzeylere gerilecektir. Her ne kadar Raporda belirtilmiyor ise de, son on yıllık dönemde OPEC’in atıl kapasitesinde meydana gelen daralma dünyada petrol piyasasını, petrol arzını tehdit edebilecek herhangi bir gelişmeye karşı aşırı duyarlı hale getirmiş, bu durum piyasalarda ve fiyat düzeyinde oynamalara ve dalgalanmalara yol açmıştır,
- Sözü edilen dönemde dünya rafinaj kapasitesinin, ham petrolün benzin ve diğer son ürünlere dönüşümünü daha olanaklı hale getirecek şekilde önemli düzeyde yükselmesi beklenmektedir.

(1) The Wall Street Journal, 10 Haziran 2007, S. 1,2.

(2) Financial Times, 10 Haziran 2007, S. 1.

Şirketler kur artışına karşı kırılgan

Şirket bilançoları üzerinden yapılan analiz, şirketlerin ani bir kur artışı karşısında kırılgan bir yapıya sahip olduklarını gösterdi. Cari açık çekincesi yanında, yapısal kırılganlık çekincesi'nin de ekonomi politikaları tartışmalarında hakettiği yeri alması gerekiyor.

TCMB Sektör Bilançoları ve TCMB Risk Merkezi şirket düzeyi verileri kullanılarak, yapılan çalışma, Türkiye'de reel sektör şirketler kesiminin, temelde küresel dengesizliklerin intibakıyla uluslararası faiz oranlarındaki artış veya özellikle gelişmekte olan ülkelere olan sermaye girişlerindeki ani duruş veya tersine dönüş biçiminde gerçekleşebilecek dışsal küresel risklere karşı finansal kırılganlıkları analiz etti. Merkez Bankası'ndan Erdal Özmen ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden Cihan Yalçın tarafından gerçekleştirilen Küresel finansal riskler karşısında Türkiye'de

reel sektör finansal yapısı ve borç dolarizasyonu konulu analizi içeriyor.

Çalışma, borçluluk oranı ve faiz riski gibi değişkenlerde 2001 krizi sonrasında olumlu gelişmelere işaret etmektedir. Ancak, borç dolarizasyonu ve kısa vadeli borçlanma yapısı, son yıllarda gözlenen görece iyileşmeye rağmen, Türkiye'de reel sektör şirketlerinin dışsal finansal şoklara karşı temel içsel kırılganlık kaynakları olarak değerlendirilmektedir. Özellikle küçük ölçekli veya düşük ihracat payına sahip şirketlerin kriz sonrasında borç dolarizasyonu karşısında daha temkinli oldukları gözlemlenmektedir.

Borç dolarizasyonunun şirket ölçek büyüklüğü ve ihracat paylarıyla olan ve son dönemde güçlenme eğilimi gösteren pozitif ilişkisi, finansal piyasalara erişim ve borç-gelir para cinsi bileşimi tutarlılığı çerçevesinde, risk sınırlayıcı olgular olarak değerlendirilmektedir.

Uluslararası likidite koşullarının gelişmekte olan ülkeler için görece olarak daha elverişli olarak değerlendirilebilecek durumunun son dönemde olumsuzluk yönünde bir değişim olasılığı artmaktadır. Küresel finansal dengesizlikler ve hammadde fiyatlarındaki artışların da tetiklediği enflasyonist baskılar karşısında gelişmiş ülkelerdeki fa-

iz artışları, uluslararası likidite koşullarının gelişmekte olan ülkeler aleyhine değişmesi eğilimini güçlendirmektedir.

Faiz artışlarının, 1930’lu yılların sarmal ekonomik durgunluğa yol açan rekabetçi devalüasyonlarına benzer bir etkide bulunabilme olasılığı önemli bir küresel risk olarak değerlendirilebilir. ABD’nin özel sektör tüketimi ve kamu açığı kaynaklı yüksek cari işlemler açığının sürdürülebilirliği ve sistematik olarak cari işlemler fazlası veren özellikle Güney-Doğu Asya ülkelerinin rezerv politikalarındaki muhtemel değişiklikler uluslararası finansal sistemin istikrarı konusundaki tartışmaların temel başlıklarını oluşturmaktadır.

Ülkelerin döviz kuru rejimleri, makroekonomik koşulları, finansal sistemlerinin

yanı sıra, temel sektörlerinin (kamu, bankacılık, şirketler kesimi ve hanehalkı) bilançolarındaki içsel kırılğanlıklar, dışsal küresel risklerden etkilenme derecelerinde belirleyici olmaktadır.

Uluslararası sermaye girişlerindeki ani duruş veya çıkışın, tetikleyicisi

temelde ülke koşulları olmasa bile, sabit kur rejimlerinin finansal krizlerle sonlanmasına neden olabildiği görüşü artık yaygın olarak kabul görmektedir. Dolayısıyla, küresel finansal risklerin artmakta olduğu bir dönemde, dalgalı kur rejimlerinin “şok emici” olabilme niteliği ve bunun koşulları daha da önemli hale gelmektedir. Dalgalı kur rejimlerinde reel kur intibakının “şok emici” olabilmesinin ön koşullarından biri ekonomide borç dolari-zasyonu baskınlığının olmamasıdır.

Finansal krizlere bilanço yaklaşımı bir ekonominin temel sektörlerindeki (kamu, reel sektör, bankacılık ve hanehalkı) kırılğanlıkların birbirlerinden bağımsız olmadığını göstermektedir.

Uluslararası finansal açıklık, “imkansız üçlü” önermesinin de tanım-

ladığı gibi, enflasyon hedefi odaklı para politikasının başarılı olabilmesi için dalgalı kur rejimi uygulanması önkoşulunu getirmektedir. Finansal açıklık, ülkelerin yatırımlarının ve büyümelerinin üzerindeki yurt içi tasarruf kısıtının etkisini azaltırken, küresel finansal şoklardan doğrudan etkilenebilmelerine de neden olmaktadır. Bunun sonucunda, küresel likidite koşulları, gelişmekte olan ülkelerdeki ekonomik dalgalanmaların boyut ve sıklığının temel belirleyicilerinden

olmaktadır. Küresel likidite koşullarındaki olumlu gelişmeler, ekonomilerin büyümelerini hızlandırırken, dalgalı kur rejimi altında, para politikasının etkinliğini güçlendirecek koşulları destekleyici olabilmektedir. Küresel likidite fiyat ve miktarındaki ani olumsuz gelişmeler ise, gelişmekte olan ülkelerde, imkansız

üçlü önermesini - kur hareketleri serbestliğinin ve para politikasının enflasyona odaklanmasının birlikte sürdürülebilirliğinin kısıtlanması - şeklinde bir “ikileme” dönüştürebilmektedir.

Küresel finansal dengesizliklerin

ani ve görel olarak sert/kontROLSUZ intibakı sürecinde küresel likidite- de daralma veya gelişmiş ülkeler- deki faiz artışı özellikle gelişmekte olan ülkelerin makroekonomik dengelerini ve borçlanma yapısını olumsuz etkileyecektir. Dolayısı- la, içsel dinamikler çerçevesinde aslında sürdürülebilir olan makro- ekonomik dengeler ve borçlanma yapılarının bile, olumsuz dışsal şoklar karşısında sürdürülemez du- ruma gelebilmesi riski, özellikle gelişmekte olan ülkeler için, art- maktadır.

Türkiye’de şirketler kesiminin yurt içi ve yurt dışı borç stoku 2001 kri- zi sonrasında hızla artmıştır. Bu ar- tışta, enflasyon hedeflemesi rejimi- nin başarısı ve makroekonomik ko- şullardaki düzelme, kamu açıkları- nın özel sektör kredilerini dışlama baskınlığının azalması gibi iç fak- törlerin yanında, küresel likidite fazlalığı ve risk iştahındaki artış da etkili olmuştur. Borç stokunun reel olarak artmasına karşın, borç sto- kunun toplam varlıklara oranı, tüm şirket ölçek gruplarında, 2001 krizi sonrasında belirgin bir düşüş eğili- mi sergilemiştir. Borçlanmadaki artışın, yatırım, ihracat, şirket var- lıkları gibi ilgili değişkenlerdeki artıştan daha yavaş olması, kriz sonrasında borçluluk oranı kaynak- lı kırılganlıkların azaldığını göster- mektedir. Yurt dışı kaynaklı borç- lanmanın sürdürülebilirliği ise, şir- ketlerin net varlık değerlerindeki gelişim ile küresel finansal koşu-

lara bağıllık riskini içermektedir.

Türkiye’de reel sektör, finansal sistemin derinleşmemiş yapısından kaynaklanan ve etkisi şirket ölçek büyüklüğü ile azalma eğiliminde olan, genel bir finansman kısıtı al- tındadır. Bu çerçevede, hızlı faiz ar- tışlarının şirketlerin finansal du- rumları ve yatırım-üretim gibi reel kararları üzerindeki etkisinin, stan- dard para politikası aktarım meka- nizmasındakinden daha güçlü ol- ması beklenebilir. Bu etkide, küçük ve orta ölçekli şirketler için finan- sal kısıtın, büyük ölçekli firmalar için ise borçluluk oranının daha baskın olması beklenebilir.

Borç vade yapısı ve borç dolariz- yonu, Türkiye’de şirketler kesimi- nin küresel finansal şoklara karşı kırılganlıklarının temel kaynaklarını oluşturmaktadır. Uzun yıllar süren yüksek kronik enflasyon ve mak- roekonomik istikrarsızlık sonucun- daki kısa vadeli finansal kontrat yapısı, 2001 krizi sonrasında da, görel olarak azalmasına karşın, ekonomideki baskınlığını sürdür- mektedir. Kısa vadeli borç yapısı, ölçek büyüklüğüne bağlı olarak azalmakla birlikte, faiz şokları ve likidite daralması durumunda şir- ketlerin önemli bir kredi riski kay- nağı olmaya devam etmektedir.

Türkiye’de reel sektör borç dolari- zasyonu, son yıllardaki belirgin azalışa karşın, hala çok yüksek dü- zeylerini korumaktadır. Borç dola- rizasyonunun şirket büyüklüğü ve

ihracat oranlarıyla olan pozitif iliş- kisi, finansal piyasalara erişim ve borç-gelir para bileşimi tutarlılığı çerçevesindeki risk sınırlayıcı olgu- lara rağmen, veriler şirketlerin önemli bir bölümünün kur artışları- na karşı, son yıllarda derecesi azal- makla birlikte, kırılgan olduklarını göstermektedir. Sektörel düzeyde ise, olumlu yönde gelişmelere rağ- men, imalat sanayi sektörlerinin çoğunluğu hala yüksek oranda kur riskine maruz durumdadırlar.

Küresel finansal risklerin gerçek- leşmesi nedeniyle dışsal veya cari işlemler açığı çekincesiyle içsel di- namikler sonucundaki reel kur ar- tışları, cari işlemleri cari dönemde olumlu etkilese bile, yabancı para cinsi borçları (miktar, risk primi ve borç servisi) reel olarak artırarak borç sürdürülebilirliğini de olum- suz etkileyebilecektir. Bu bağlam- da, ekonominin dışsal küresel risk- lere karşı borç dolarizasyonu, kısa vadeli borçlanma gibi temel içsel kırılganlık kaynakları önemle dik- kate alınmalıdır. Dolayısıyla, “cari açık çekincesi” yanında, giderilme- sinin daha yüksek cari işlemler açı- ğını sürdürülebilir kılacağı, “yapısal kırılganlık çekincesi”nin de ekono- mi politikaları tartışmalarında ha- kettiği önemli yeri alması beklen- mektedir. Enflasyon hedeflemesi politikası çerçevesi dışındaki hızlı bir düşüşün, toplam talep kanalıyla enflasyonist etkisi yanında, aslında cari işlemler açığını arttırabileceği de dikkate alınmalıdır.

Tek pazar 'tekliyor'

Avrupa Birliği için hayati önem taşıyan tek pazar uygulaması beklentileri karşılayamıyor. Küreselleşmenin getirdiği zorluklar, korumacı yaklaşımlar, üye ülkelerin sorumluluklarını yerine getirmemesinden dolayı çıkmaza giriyor.

Avrupa Birliği'nin temelini oluşturan tek Pazar uygulaması çıkmaza girmeye doğru sürükleniyor. Avrupa Birliği'nin özel sektör örgütü Businessseurope tarafından hazırlanan çalışmada AB'nin tek Pazar çıkmazı analiz edildi ve çözüm önerileri sunuldu. Mal, hizmet, sermaye ve kişilerin serbest dolaşımı temelinde oluşturulan AB tek pazarı, Avrupa özel sektörü için hayati önem taşıyor. Ekonomik rekabet gücü, istihdam ve büyümeden oluşan AB Lizbon hedeflerini gerçekleştirmek için tek pazarın iyi işlenmesi ön koşul. Hızla değişen pa-

zar koşulları ve küreselleşmenin getirdiği zorluklar ise tek pazarın değişime açık, kendini yenileyen bir proje olmasını gerektiriyor.

Ancak bu süreçte bazı üye ülkelerde küreselleşmeye karşı milliyetçi, korumacı bir yaklaşıma odaklanıldığı gözlemleniyor. Tek Pazar mevzuatının uygulanması üye ülkelerin yetkisi dahilinde. AB düzeyinde benimsenen yönergeler, üye ülkelerde ulusal yasalarına uyarlanarak, yürürlüğe konuluyor. Fakat teori de işler gözükken bu sistem, pratikte üye ülkelerin sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirmemele-

ri nedeniyle, çıkmaza girmekte. AB Komisyonu'nun denetleyicilik görevi ise tek pazarın büyümesiyle gün geçtikçe zorlaşmakta.

Genel olarak malların serbest dolaşımını düzenleyen yasalar ve ilkeler yürürlükte olsa da, hem uyumlaştırılmış hem de uyumlaştırılmamış alanlarda uygulamada bunun doğru olmadığı görülmekte. Bunun nedeni öncelikle üye ülkelerde bu kuralları uygulayan yetkili kurumların bilgiye yetersizliği ve karşılıklı güven eksikliği.

Otomobil, makine, ecza, kimyasallar, inşaat malzemeleri, elektrikli

aletler, ayakkabı, oyuncak gibi uyumlaştırılmış alanlarda, üye ülkelerin AB mevzuatını uygulaması nedeniyle AB Komisyonu çok sayıda ihlal davası açtı.

Uyumlaştırılmamış alanlarda ise yürürlükte olan “karşılıklı tanıma” ilkesi temelinde, olağanüstü durumlar dışında, AB içi ticaretin engellenmemesi gerekiyor. Karşılıklı tanıma ilkesine göre bir ürün herhangi bir üye ülkede pazara sürülebiliyorsa diğer bir üye ülkede de, o ülkenin teknik kurallarına tam olarak uymasa bile, satılabiliyor. Bu kural sadece kamu sağlığı, güvenliği gibi genel çıkarlar söz konusu olduğunda geçersiz sayılabiliyor. Ancak uygulamada, üye ülkelerin yetkili kurumlarının bilgi eksikliğinden kaynaklanan yanlışlıklar görülüyor.

Özellikle üye ülkelerin idari kurumları arasındaki iletişimsizlik ve tek pazar mevzuatına hakim olunamaması nedeniyle istisnai olan genel çıkarlar, geniş bir şekilde yorumlanmakta. Karşılıklı güven ve işbirliği ortamının oluşturulamaması bir üye ülkede pazara sürülen ürünlerin, diğer bir üye ülkede satılması sürecinde tekrar test edilmesi, paketlenme, etiketlenme konularında değişikliklere tabi olması gibi sorunları beraberinde getiriyor.

Hizmetlerin serbest dolaşımı konu-

sunda da AB iki boyutlu bir yaklaşım izliyor. Bu bağlamda AB mevzuatıyla düzenlenmeyen, uyumlaştırılmamış alanlarda karşılıklı tanıma ilkesi yasaları ve ilgili AB Adalet Divanı içtihadı uygulanmaktaydı. Yetersizliği kanıtlanan bu yaklaşım sonunda terk edilerek, konuları yatay olarak ele alabilecek “AB Hizmetler Yönergesi” benimsendi. Malların serbest dolaşımında olduğu gibi karşılıklı tanıma ilkesi temelinde hazırlanmış olsa da hizmetler yönergesinin genel çıkarlar nedeniyle geçersiz olması söz konusu değil.

Hizmetlerin serbest dolaşımı yönergesi çerçevesinde sadece kamu politikası, kamu sağlığı, güvenliği ve çevre koruması söz konusu olduğunda istisnai uygulamalar gündeme gelebiliyor.

Diğer taraftan mali hizmetler, telekomünikasyon, ulaştırma gibi uyumlaştırılmış sektörlerde AB yönergelerinin uygulanmasında, ulusal yasalara uyarlamadan kaynaklanan hatalar nedeniyle sorun yaşanmakta. Üye ülkelerin farklı kurallar uygulaması sonucunda tek pazarın işleyişi bozulmakta. Sınır ötesi elektrik taşıma kapasitesi gibi üye ülkeler arası konularda çözüm üretilmemekte. Böylece etkin bir tek pazar oluşumu engellenmekte.

AB yönergelerinin doğru bir şekilde ulusal yasalara geçirilmesi ve

uygulanması mali piyasaların bütünleşmesi için de gerekli. Bu bağlamda kurumların AB tek pazarında kuralların uygulanmasını yakından takip eden kurumlar olan Avrupa Menkul Değerler Düzenleyici Komitesi, Avrupa Bankacılık Denetleme Komitesi, Sigorta ve Mesleki Emeklilik Komitesi gibi kurumlara önemli görevler düşüyor. Bu kurumlar ulusal denetleme kurumlarına AB yönergelerinin uygulanmasında rehberlik yapmaları gerekiyor. En iyi uygulamaları belirleyerek, tek pazarın önündeki engelleri kaldırmak ve tam uyumu sağlamak için çalışmalı. Ayrıca üye ülkelerdeki düzenleyici ve denetleyici kurumların birbirleriyle uyumlu hareket etmeleri, AB çapında yasal yakınlaşma ve yasaların uygulanması için gerekli bir durum oluşturuyor.

Avrupa Kamu Alımları yasası hükümetlerin su, enerji ve ulaştırma sektörlerinde ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki tedarikçilerden mal, hizmet ve iş satın alımını düzenliyor. 2004’te bu alanda yeni bir çerçeve yasa benimsendi. Yeni kamu alımları çerçeve yasasıyla AB çapında en iyi ve en kaliteli mal ya da hizmetin alınması öngörülmüyordu. Tek pazara dahil olan 30 ülkenin 1 Şubat 2006 tarihine kadar bu çerçeve yasayı ulusal yasalarına uyarlamaları gerekiyordu. Ancak büyüklü, küçüklü çok sayı-

da üye ülke bu hedefi gerçekleştiremediği için çerçeve yasa yürürlüğe giremedi.

İşleyen bir ulaştırma sektörü AB tek pazarından azami düzeyde yararlanabilmek için ön koşul olarak görülüyor. AB ulaştırma pazarında kişilerin ve malların dolaşımını kolaylaştıran, sürdürülebilir ulaştırma politikalarının uygulanmasını gerektirmekte. Böylece AB'nin küresel ekonomik rekabet gücü iyileştirilebilir. Ancak bu alanda uygulama ciddi bir sorun oluşturuyor.

AB'nin kuruluşunda belirlenen hedeflerden biri olan tek ulaştırma pazarının gerçekleşmesi, benimsenen yönergelerin tüm üye ülkelerce tutarlı bir biçimde uygulanmasına bağlı. Ancak Avrupa'da tren yolu ulaşımının serbestleştirilmesi ve rekabete açılmasını hedefleyen yönerge paketleri halen bazı ülkelerece uygulamaya konulmadı.

Telekomünikasyon sektörünün serbestleşmesi AB tek pazarında bir başarılı bir örneğini oluştursa da yetersiz yaptırım ve farklı uygulamalar nedeniyle pazarın getirilerinden tam kapasite yararlanılamıyor.

Tek pazarın doğru bir şekilde işleyebilmesi için AB'nin sınırlarında ortak gümrük kurallarının, ortak bir yaklaşım içinde uygulanması gerekiyor. AB sınırlarında uygulanan gümrük denetiminin yetersiz olması AB tek pazarını olumsuz etkiler.

Ülkelerin gümrük kurallarının uygulamasında sergiledikleri farklı tutumlar, tek pazara giren malların fikri mülkiyet hakları, sahtecilikle mücadele gibi AB yasalarına uyumu konusunda sorun yaratabilir.

Hali hazırda gümrükler Topluluk Gümrük Kodu ve Gümrük Tarifesi'nden oluşan yasal çerçeve temelinde çalışıyor. Ancak gerçek hayatta üye ülkelerin gümrük idarelerinin varlığını sürdürmesi, şirketlerin ülkeden ülkeye değişen gümrük işlemleriyle uğraşmasını gerektiriyor. Bu durum tek pazarın amacı ve felsefesiyle ters düşerken, rekabeti olumsuz etkiliyor.

Avrupa özel sektörünün temsil örgütü BusinessEurope'un tek pazarın daha iyi işlemesi için sunduğu önlem önerileri: tek pazara sahip çıkılmasını temel zemin olarak ele alıyor. Tek pazar yönergeleri zamanında ve doğru bir şekilde ulusal yasalara geçirilmesi isteniyor. Söz konusu yönergelerin uygulamasına yönelik yaptırımlar, denetim artırılmalı ve cezalar daha caydırıcı olması isteniyor.

Öneriler şöyle; Daha etkin işleyen politikalar üretebilmek için ulusal düzeyde tek pazar uygulamalarına yönelik istatistik verilerin toplanmalıdır. Karşılıklı Tanıma İlkesi'nin doğru ve yerinde kullanımı için çaba gösterilmelidir. İş dünyası ve vatandaşların tek pazar mev-

zuatının sağladığı yasal haklar konusunda bilgilendirilmeli ve bu haklara erişimi kolaylaştırılmalıdır. Üye ülkelerin idari kurumları arasında güçlendirilmiş işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma ortamı oluşturulmalıdır.

Pazar gözetimi etkili ve orantılı cezai yaptırımlarla desteklenerek daha etkin hale getirilmelidir. Bu konuda üye ülkeler arasında işbirliği yapılmalıdır.

AB Komisyonu sorumluluğu çerçevesinde: Üye ülkelere, tek pazar yönergelerini ulusal yasalarına geçirirken destek verilmelidir. Üye ülkelerin idari kurumları "Karşılıklı Tanıma İlkesi" hakkında bilgilendirmelidir ve bu ilkeyi doğru şekilde uygulamaları sağlanmalıdır. İhlallerle mücadelede daha saydam, etkili ve hızlı bir yöntem geliştirilmelidir.

Tek pazarda yaşanan sorunları çözümlenecek, Solvit gibi yargı öncesi sistemlerin daha etkin kullanımı desteklenmelidir. Tek pazarın işleyişi ve üye ülkelerin performanslarını daha iyi izleyip, raporlayacak araçlar ve göstergeler belirlenmelidir. Küresel rekabette tek pazardan doğan avantajlar kullanılmalıdır. GSM örneğinde olduğu gibi, benimsenen AB standartlarının Avrupa özel sektörüne karşılaştırılmalı üstünlük sağlaması için çalışılmalıdır.

OECD küreselleşmenin merkezi olmak istiyor

Dinamik bir küresel ekonomi için geliştirilmiş ulusal ve uluslararası politikalar, az çatışma ve daha yakın işbirliği hedefleri çerçevesinde, OECD etkin bir “küreselleşme merkezi” haline gelerek, bu alanda kritik bir rol oynamak istiyor.

OECD Genel Sekreteri Angel Gurría, OECD yayın organı Observer’da yer alan yazısında genişleme politikalarını ve yeni misyonlarını açıkladı. Politik liderler, temmuz ayında Almanya’nın kuzeyindeki Heiligendamm’da ve bunun öncesinde Mayıs ayında Paris’te OECD’de bir araya geldiklerinde, herkesin aklındaki soru; küresel ekonominin gelecekteki şekliydi.

Sebepler basit: gezegenin politik ve ekonomik haritası değişmiştir ve belli başlı problemlerin üstesinden gelinmesine, ancak dünyanın önde gelen oyuncular arasındaki işbirliğinin yoğunlaşmasıyla ulaşılabileceği

oldukça barizdir. Buna cevap vermeye başladık.

İspanya başbakan yardımcısı ve Maliye Bakanı Pedro Solbes’in başkanlık yaptığı OECD’nin Mayıs ayındaki 2007 Bakanlar Toplantısı’nda, bazı önemli konular ele alındı.

İcat yapmak; rekabet, üretkenlik ve ilerleme için elzem olduğu halde, pek çok ülkede oldukça zayıftır. Hükümetler, eğitim ve araştırmacıların arzından, fikri mülkiyet hakları ile kamu ve özel yatırımlara kadar “icat yapmanın kestirme yolunu bulmak” zorunda. Yeni OECD İcat Stratejisi, hükümetlere bu konuda yardımcı olmak üzere bir çer-

çeve sağlıyor. OECD’nin diğer etkili “İş Stratejisi” gibi bu çalışma da kanıta dayalı ve en iyi uygulamaları tanımlıyor.

İcatların, çözüm bulmada yardımcı olabileceği bir diğer sorunda iklim değişikliği. Düşük-karbonlu bir ekonomiye geçişi hızlandırmak için “muazzam bir güce” ihtiyaç duyuluyor. OECD ve kardeş kuruluşu IEA, piyasaya dayalı politika enstrüman çeşitlerini de kapsayacak bir tasarıya katkı sağlayacak.

Küresel problemleri çözmek bazen zorlu reformları gerektirir. Ancak, reformların politik ekonomisini tertip etmek kolay değildir. Ülkeler birbirlerinin politika dizaynı, bilgi

iletişimi ve ortaklık tecrübelerinden ders alabilirler. OECD, bu alanda sunabilecek çok şeye sahip ve politika dizayn etmekten daha ötesine geçmeye karar vermiş ve çalışmalarını hükümetlerin reform çabalarını desteklemeye yoğunlaştırmış durumda.

OECD, daha geniş anlamda dünya ekonomisinin daha iyi ve daha kapsayıcı bir şekilde çalışmasına da yardım etmeli. Daha açık bir ticaret, ilerleme için bir giriş kapısıdır. Doha ticaret raundu eğer başarılı olursa, pek çok ülkenin kalkınma olasılığını yükseltecek. Fakat “ticaret için yardım”ı güçlendirmede, Doha’nın ötesinde zorluklar var, örneğin, rekabete göre ayarlanmak, çok taraflı, iki taraflı ve bölgesel anlaşmalarla bir sınırlar ötesi dünya krizinde hizmetlerin veya ticaretin liberalleştirilmesi. Üye ülkeler, bu alanlarda da OECD’nin desteğine ihtiyaç duyacak.

Ticaret ve kalkınma, küresel ortaklarla bağlantıya geçmede önemlidir, fakat yeterli değildir. Güçlü ekonomik politikaları ve iyi yönetişi destekleyerek OECD’nin etkisini güçlendirerek, daha küresel bir yapı geliştirmek zorundayız. Bunun anlamı, daha geniş bir üyelikten ve ekonomik açıdan stratejik olan ülkelerle daha yakın ilişkiler kurmaktan bahsetmek.

Üye ülkeler, Şili, Estonya, İsrail, Rusya Federasyonu ve Sloven-

ya’nın üyeliğe kabul görüşmelerine başlamayı karar verdiler.

Mayıs ayında yayınlanan Konsey Kararı, OECD’yi “olası üyelik bakışı açısıyla taahhüt programları yürürlüğe koyarak, Brezilya, Çin, Hindistan, Endonezya ve Güney Afrika ile birlikte işbirliğini güçlendirmeye” davet ederek, daha küresel bir menzil ihtiyacını açıkça önermekte.

Bu ülkeler, şu an dünya büyümesinin “lokomotifleri”. Üye ülkeler, bu ülkelerin politikalarının ve faaliyetlerinin OECD üzerinde bir etkiye sahip olduğundan, iyi politika uygulama tecrübelerimiz bundan yararlanabileceğine inanıyor. OECD bu ülkelerin pek çoğu ile işbirliğine gitmeye hazır, fakat şu an için bu ülkelerle daha yapısal bir ilişki kurmak için yavaş ilerlemeyi tercih ediyor.

Bu ülkelerin bazılarını OECD’ye yeni üye olarak kabul etmek çok önemli. Fakat, OECD henüz bu aşamada değil ve bu süreç içinde teknik ve politik konularla ilgilenmesi gerekecek. Üyeliğe kabul, taahhütler, politika zorlukları ile kurumsal ve finansal reformları içerecek.

Ancak süreç bununla bitmeyecek, OECD’nin stratejik ilişkileri, özellikle de Güney-Doğu Asya’da geliştirilecek.

Mayıs toplantısında, bakanlar ayrıca özellikle büyük yükselen eko-

nomiler ile yakın ilişkileri ilerletme çabalarını destekleyerek OECD’nin G8 ile işbirliğini geliştirme olasılığını da görüştü.

Bu fikir, geçen Haziran ayında yapılan G8 zirvesinde ortaya çıktı. G8, O5 diye adlandırılan beş ülkeyle –Brezilya, Çin, Meksika ve Güney Afrika- ile ilişkilerini güçlendirecek. OECD, diyalog için Heiligendamm Süreci diye adlandırılan bir platform kuracak. Bu büyük ilerleme, Başbakan Angela Merkel’in liderliğine ve O’nun G8 konusundaki yardımcısı Bernd Pfaffenbach’e çok şey borçlu ve OECD bunun bir parçası olmaktan gurur duymakta.

Bu işbirliği iyi bir izlenim bırakmakta. Şu an üyelik için aday olan Rusya dışında G8’lerin hepsi OECD üyesidir. O5 içinde ise Meksika OECD üyesi ilen diğer kalan dört ülke, OECD’nin işbirliği programına dahil edilmiştir. Müzakere edilen ana konular, bu programa çok iyi uymaktadır; yatırım, fikri mülkiyet hakları, kalkınma ve enerji.

Genişleme, değişen dünyamıza tarihi bir karşılıktır. Hedef; daha iyi, daha adil, daha dinamik bir küresel ekonomi için geliştirilmiş ulusal ve uluslararası politikalar, az çatışma ve daha yakın işbirliğidir. Bu hedefe ulaşmak mümkündür ve OECD etkin bir “küreselleşme merkezi” haline gelerek, bunda kritik bir rol oynamalıdır.

Dünya Ekonomisi

Vergi rekabetinde AB geriye düştü

Ülkelerin daha çok yatırım çekme amacıyla giriştikleri vergi rekabeti, vergi oranlarını hızla geriye çekiyor. ABD ve Japonya ile karşılaştırıldığında AB’de uygulanan vergi oranının yaklaşık yüzde 13 daha fazla olduğu görülüyor. Merkez Bankaları ise faiz oranlarının seviyesini korumaya devam ediyor.

2005 yılı itibarıyla AB 27’nin ortalama vergi yükünün AB GSYİH’nın yüzde 39,6’sı olduğu belirlendi. Aynı oran 2004’te yüzde 39,2 olmuştu. ABD ve Japonya ile karşılaştırıldığında AB’de uygulanan vergi oranının yaklaşık yüzde 13 daha fazla olduğu görülüyor. Ancak üye ülkelerde uygulanan vergi oranlarında önemli farklılıklar gözleniyor. 2005 itibarıyla bakıldığında Romanya (yüzde 28), Litvanya (yüzde 28,9), Slovakya (yüzde 29,3), ve Letonya’da (yüzde 29,4) yüzde 30’un altında

olan vergi oranları, Danimarka ve İsveç’te yüzde 50’yi geçiyor.

Geçen on yıl içinde, çeşitli üye ülkelerin vergi oranlarında önemli değişiklikler yapılmıştı. Bunlardan en çarpıcısı 1995’teki yüzde 39,6’lık oranın 2005’te yüzde 29,3’e düşürüldüğü Slovakya’da görülmüştür. Vergi oranlarında en fazla artış “Kıbrıs Cumhuriyeti” (yüzde 26,7’den yüzde 35,6’ya) ve Malta’da (yüzde 27,3’den yüzde 35,3’e) gerçekleşmişti.

Çin ekonomisi alınan tüm önlemlere rağmen ısınmaya devam edi-

yor. Çin’in bu yılın ilk 6 ayında yüzde 11.5 büyüdüğü açıklandı. Çin Devlet İstatistik Bürosu sözcüsü Li Şiaoçao, düzenlenen basın toplantısında, bu oranın bir yıl öncesine göre yüzde 0.5 daha yüksek olduğunu söyledi. Sözcü, Ocak ve Haziran ayları arasındaki dönemde ulusal gelirin 10 trilyon 678 milyar 800 milyon yuanı (1 trilyon 405 milyar dolar) bulunduğunu belirtti. Bu döneme ait tarım sektöründeki brüt iç hasıla 947 milyar yuan (124.6 milyar dolar), imalat, madencilik ve inşaat da dahil sanayi sektöründeki brüt iç

hasıla 5.55 trilyon yuan (730.26 milyar dolar) ve hizmet sektöründeki brüt iç hasıla da 4.18 trilyon yuan (550 milyar dolar) olarak açıklandı.

Sanayi sektörü yüzde 13.6 ile en büyük büyümeyi gerçekleştiren, tarım sektörü yüzde 4, ulaşım, telekomünikasyon, yiyecek ve içecek sağlama, turizm, bankacılık ve sigortacılık da dahil hizmet sektörü yüzde 10.6 oranında büyüdü.

Çin'in tüketici fiyat endeksi de bir yıl öncesine göre, Haziran ayında yüzde 4.4, yılın ilk yarısında da yüzde 3.2 arttı.

Brezilya Merkez Bankası, gösterge faiz oranını beklendiği gibi yarım puan düşüşerek, tarihinin en düşük seviyesi olan yüzde 11.5'e indirdi. Yarım puanlık indirim kararını 4'e 3 oy çokluğu ile alan Brezilya Merkez Bankası, 23 aydır devam eden faiz indirimi sürecini devam ettirmiş oldu. Faiz indirimlerine 2005 yılının Eylül ayında başlayan banka, faizleri toplamda 8.25 puan indirmiş oluyor.

Bankanın faiz oranlarını düşürmeyi sürdürmesinde, enflasyonun düşük seyretmesi ve büyümeyi destekleme arzusu etkili oluyor.

Amerikan Merkez Bankası Başkanı Bernanke, ABD ekonomisi-

nin 2007 yılının ikinci yarısında ılımlı bir şekilde büyüyeceğini, büyümenin 2008 yılında hız kazanacağını belirtti.

Amerikan Merkez Bankası (Fed) Başkanı Ben Bernanke, Temsilciler Meclisi'nde yaptığı yarı yıllık ekonomik görünüm sunumunda, ABD ekonomisinin 2007 yılının ikinci yarısında "ılımlı" şekilde büyüyeceğini, 2008 yılında hız kazanacağını ifade ederek, ekonominin bu yıl yüzde 2.25 ile 2.50 aralığında, önümüzdeki yıl ise yüzde 2.5 ile 2.75 aralığında büyümesini beklediklerini belirtti. Ekonominin karşı karşıya kalabileceği riskler konusunda uyarılarda bulunan Bernanke, ABD konut piyasasındaki yavaşlamanın tahmin edilenden daha uzun sürede sona erebileceğine söyledi.

Bernanke, ayrıca enerji ve emtia fiyatlarındaki daha fazla artışın enflasyonu hızlandırabileceğine ve yakından takip edilen çekirdek enflasyonu tetikleyebileceğine işaret etti. Fed Başkanı Bernanke, politika yapıcıların, fiyat baskıları konusunda tetikte olacağını kaydetti.

Japonya Merkez Bankası, gösterge faiz oranını beklendiği gibi değiştirmeyerek yüzde 0.5'te tuttu. Kurul üyelerinden 8'i faizin değişmemesi, 1'i ise çeyrek puan artırılması yönünde oy kullandı.

Oy ağırlığının, faizlerin korunması yönünde olması, bankanın faizi en erken Ağustos ayında artırma beklentilerini zayıflattı. Uzmanlar, bugün sonuçlanan toplantıya kadar Japonya Merkez Bankası'nın faizi en erken Ağustos'ta artırabileceğini ifade ediyorlardı.

İngiltere Merkez Bankası, kısa vadeli faiz oranını yüzde 5.75'e çıkardı. Avrupa Merkez Bankası yüzde 4 olan faizde değişikliğe gitmedi. İngiltere Merkez Bankası gösterge faizi beklendiği gibi çeyrek puan artırarak son altı yılın en yüksek düzeyi olan yüzde 5.75'e çıkardı. Bankanın geçen ayki toplantısında başkan Mervyn King'in de aralarında bulunduğu dört üyenin faizi yükseltmek istemesi, bu toplantıda faizin kesin olarak yükseltileceği beklentisini doğurmuştu. Banka, bu faiz artırımla, faizi Ağustos'tan bu yana beşinci kez yükseltmiş oldu. Banka, faiz kararının ardından yaptığı açıklamada, ekonomide fazla kapasite marjının giderek daralarak orta vadede enflasyon baskısı oluşturduğunu belirtti.

Diğer yandan, Avrupa Merkez Bankası gösterge faizi beklendiği gibi değiştirmeyerek yüzde 4'te bıraktı. Bankanın Eylül ayında faiz oranlarını çeyrek puan artıracığı beklentisi bulunuyor.

Enflasyonda düşüş devam ediyor

Temmuz ayında Üretici Fiyatları Genel Endeksinde bir önceki aya göre yüzde 0,06, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 3,05, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 2,08 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 9,03 artış gerçekleştirdi. Aylık değişim tarım sektöründe yüzde 0,38, sanayi sektöründe yüzde -0,01 olarak gerçekleşti. Endekste kapsanan 759 maddeden 250 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 209 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 300'ünde ise düşüş gerçekleşti.

Temmuz ayında Tüketici Fiyatları Genel Endeksi bir önceki aya göre yüzde -0,73 düşüş, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 3,11, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 6,90 ve oniki aylık ortalamalara göre yüzde 9,70 artış gerçekleştirdi. Ana harcama grupları itibarıyla en yüksek aylık artış eğitim grubunda yaşandı. Endekste kapsanan 447 maddeden 93 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 192 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 162 maddenin ortalama fiyatlarında düşüş gerçekleşti.

ÜFE	TEMMUZ 2007 (2003=100)	TEMMUZ 2006 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	0,06	0,86
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	3,05	12,64
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	2,08	14,34
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	9,03	5,82

TÜFE	TEMMUZ 2007 (2003=100)	TEMMUZ 2006 (2003=100)
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	-0,73	0,85
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	3,11	5,76
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	6,90	11,69
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı(%)	9,70	8,64

		2007							2006				
		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
ÜFE	Bir önceki aya göre değişim	-0,05	0,95	0,97	0,80	0,39	-0,11	0,06	-0,75	-0,23	0,45	-0,29	-0,12
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	-0,05	0,89	1,88	2,69	3,09	2,98	3,05	11,80	11,54	12,04	11,72	11,58
TÜFE	Bir önceki aya göre değişim	1,00	0,43	0,92	1,21	0,50	-0,24	-0,73	-0,44	1,29	1,27	1,29	0,23
	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	1,00	1,44	2,36	3,60	4,12	3,87	3,11	5,30	6,55	8,01	9,40	9,65

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

Bütçe Gelirleri Kümülatif Gerçekleşmeleri	Ocak - Haziran (Milyon YTL)			
	2006	2007	Artış (yüzde)	2007 Yılı Bütçe Hedefi
Genel Bütçe Gelirleri	81.769	92.372	11.4	183.460
Vergi Gelirleri	65.975	70.587	6.53	158.153
Gelir, Kar ve Ser. Kazanç üzerinden Alınan Vergiler	19.122	21.826	12.3	45.342
Gelir Vergisi	12.665	15.701	19.3	33.418
Gelir Vergisi Tevkifatı	11.265	14.253	20.9	
Kurumlar Vergisi	6.457	6.125	-5.42	11.925
KVK Göre Alınan Geçici Vergi	5.968	6.016	0.79	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	1.518	1.756	13.5	3.640
Motorlu Taşıtlar Vergisi	1.465	1.691	13.3	3.504
Dahilde Mal ve Hizmetlerden Alınan Vergiler	28.980	29.399	1.42	68.828
Dahilde Alınan KDV	8.110	8.064	-0.57	20.200
Özel Tüketim Vergisi	17.689	17.684	-0.02	41.070
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergileri	1.228	1.530	19.7	3.110
Dış Ticaretten Alınan Vergiler	12.885	13.485	4.44	32.053
İthalde Alınan KDV	11.895	12.260	2.97	29.583
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.007	5.700	82.3	7.818
Harcamalar	81.598	100.679	18.9	204.988

EKONOMİK VERİLER

	2006	2005	2004	2003	2002	2001
GSMH (Cari fiyatlarla Trilyon TL)	575.784	486.401	428.932	356.681	275.032	176.484
GSMH (milyon/dolar)	399.673	360.876	299.475	239.235	179.898	145.693
GSMH (Değişim Hızı 1987 fiyatlarıyla %)	6.0	7.6	9.9	5.9	7.9	-9.5
Kişi başına GSMH (ABD Doları)	5.477	5.008	4.172	3.383	2.598	2.123
Üretim Endeksi	137.6	130.0	123.4	112.4	103.3	94.4
Toplam İhracat (milyon/dolar)	85.279	73.476	63.167	47.253	36.059	31.334
Toplam ithalat (milyon/dolar)	137.321	116.774	97.540	-22.087	51.584	41.399
Dış Ticaret Dengesi (milyon/dolar)	-52.042	-43.298	-34.373	69.340	-15.495	-10.065
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı %	67.4	63.0	64.8	68.1	69.9	75.7
İşsizlik Oranı (%)	9.9	10.3	10.3	10.5	10.6	8.5
Kamu Net Borç Stoku (milyon/dolar)	257.811	269.137	272.161	251.106	216.037	159.752
İç Borç Stoku (milyon YTL)	265.915	257.535	233.864	201.319	154.798	125.458
Dış Borç Stoku (milyon/dolar)	97.290	90.507	97.885	95.581	102.017	63.911
Merkezi Yönetim Borç Stoku (milyar/dolar)	245.5	247.1	235.8	202.6	148.5	123.6
Cari İşlemler Dengesi (milyon/dolar)	-31.460	-22.708	-15.604	-6.808	-1.789	3.390

	2007		2006		2005
(Bin YTL)	13 Temmuz	6 Temmuz	29 Aralık	14 Temmuz	30 Aralık
Emisyon	25.404.635	25.147.284	26.815.151	24.025.837	19.612.019
Para Arzı					
- M1	72.765.914	71.201.244	72.162.564	67.405.483	61.936.598
- M2	325.182.361	323.073.178	297.481.073	277.069.529	237.948.998
- M3	351.289.912	348.161.387	319.835.684	302.374.389	260.614.096
Yurtiçi Kaynaklı YTL Mevduat	190.694.136	190.083.521	170.474.497	164.668.117	145.191.416
- Vadeli Tasarruf	131.799.034	131.870.630	116.115.442	111.760.342	91.839.161
- Vadesiz Tasarruf	12.354.898	12.481.275	12.696.379	12.617.788	11.509.544
- Vadeli Ticari	25.078.789	25.086.449	21.538.607	20.970.773	19.548.113
- Vadesiz Ticari	9.980.742	9.377.985	10.116.353	9.445.191	11.972.114
- Resmi Mevduat	11.480.673	11.267.182	10.007.716	9.874.023	10.322.484
Kredi Stoku	197.149.441	196.124.572	177.277.439	160.564.791	126.491.125
- Tüm Banka Kredileri	197.149.441	196.124.572	177.277.439	160.564.791	126.491.125
- M.B. Kredileri	0	0	0	0	0
Bank. El. Tah. ve Bono	146.588.034	149.051.348	136.710.420	146.021.647	130.632.109

Mevzuat Değişiklikleri

- 03 Temmuz 2007** - Orta Vadeli Mali Plan (2008-2010)'un Kabulüne Dair 15/6/2007 Tarihli ve 2007/33 Sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı
- 06 Temmuz 2007** - Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında 3201 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 11 Temmuz 2007** - İflas İdaresi ücreti, Yazı ve Tebliğ Masrafı Tarifesi Hakkında Tebliğ
- Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri : VIII, No: 52)
- 12 Temmuz 2007** - Serbest Bölgelerde Sağlık Sertifikalarının Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik yapılması Hakkında Tebliğ (No: 2007/25)
- Sermaye Piyasasında Derecelendirme Faaliyeti ve Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: VIII, No: 51)
- 14 Temmuz 2007** - Sigorta ve Reasürans Şirketleri İle Emeklilik Şirketlerinin Finansal Raporlamaları Hakkında Yönetmelik
- 15 Temmuz 2007** - Faaliyet Bölümlerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 8) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 45)
- Borçlanma Maliyetlerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 23) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 46)
  - Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulamasına İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 1) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 47)
  - Sigorta Sözleşmelerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 4) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 48)
  - Finansal Tabloların Sunuluşuna İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 1) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 49)
  - Nakit Akış Tablolarına İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 7) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 50)
  - Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 8) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 51)
  - Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 10) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 52)
  - Gelir Vergilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 12) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 53)

- Kiralama İşlemlerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 17) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 54)
- Kur Değişiminin Etkilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 21) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 55)
- Finansal Araçlar: Sunuma İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS32) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 56)
- Hisse Başına Kazanca İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 33) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 57)
- Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 36) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 58)
- Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 37) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 59)
- Maddi Olmayan Duran Varlıklara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 38) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 60)
- Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçmeye İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS39) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 61)
- Yatırım Amaçlı Gayrimenkullere İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 40) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 62)
- Tarımsal Faaliyetlere İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 41) Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 63)
- Türkiye Finansal Raporlama Standartları ve Türkiye Muhasebe Standartları Hakkında Bazı Tebliğlerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 64)
- İmtiyazlı Hizmet Anlaşmalarına İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı Yorumu (TFRS Yorum 12) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 65)
- 17 Temmuz 2007** - Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: V, No: 94)
- 18 Temmuz 2007** - 2007/12392 Bazı İşlemlerde Uygulanacak Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Nispetlerinin Tespitine İlişkin Karar
- 20 Temmuz 2007** - Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin 2006/3 Sayılı Tebliğde Değişiklik yapılmasına İlişkin Tebliğ (No: 20071)
  - Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Alacakları İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ
- 24 Temmuz 2007** - Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
  - Bankaların Destek Hizmeti Almalarına ve Bu Hizmeti Verecek Kuruluşların Yetkilendirilmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- 28 Temmuz 2007** - Katma Değer Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 106)
- 29 Temmuz 2007** - 2007/12410 Araştırma ve Geliştirme Projelerine Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Karar

Vergi Takvimi

- 07.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemi Çeklere Ait Değerli Kağıtlar Vergisi Bildirimi ve Ödemesi
- 09.08.2007** - 16-31 Temmuz Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 10.08.2007** - 16-31 Temmuz Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 14.08.2007** - 2007 2. Geçici Vergi Dönemine Ait Gelir Vergisinin Beyanı
- 14.08.2007** - 2007 2. Geçici Vergi Dönemine Ait Kurumlar Vergisinin Beyanı
- 15.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Kolalı Gazoz, Alkollü İçecekler ve Tütün Mamullerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 15.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 15.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 15.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Özel İletişim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 15.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Gider Vergilerinin (BSMV) Beyanı ve Ödemesi
- 15.08.2007** - Temmuz 2007 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi Bildirimi ve Ödemesi
- 17.08.2007** - 2007 2. Geçici Vergi Dönemine Ait Gelir ve Kurumlar Vergisinin Ödemesi
- 20.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait İlan ve Reklam Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 20.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Şans Oyunları Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 20.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Yarışma ve Çekilişlerle Futbol Müsabakalarına ve At Yarışlarına Ait Müşterek Bahislerle İlgili İntikal Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 23.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Gelir Vergisi Stopajının ve Damga Vergisinin Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- 23.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Muhtasar Beyanname ile Beyanı
- 23.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Beyanı
- 24.08.2007** - 1-15 Ağustos Dönemine Ait Noterlerce Yap. Makbuz Karşılığı Öde. Ait Bildirimlerin Verilmesi ve Ödenmesi
- 24.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Katma Değer Vergisi Beyanı
- 27.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Muhtasar Beyanname ile Beyan Edilen Gelir Vergisi Stopajının ve Damga Vergisinin Ödemesi
- 27.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Kurumlar Vergisi Stopajının Ödemesi
- 27.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Katma Değer Vergisi Ödemesi
- 27.08.2007** - 1-15 Ağustos Dönemine Ait Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin Özel Tüketim Vergisi Beyanı ve Ödemesi
- 27.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait İstihkaktan Kesinti Suretiyle Tahsil Edilen Damga Vergisi ile Sürekli Mükellefiyeti Bulunanlar İçin Makbuz Karşılığı Ödenmesi Gereken Damga Vergisinin Ödemesi
- 31.08.2007** - Diğer Ücretlerin Gelir Vergisi 2. Taksit Ödemesi
- 31.08.2007** - Temmuz 2007 Dönemine Ait Haberleşme Vergisinin Beyanı ve Ödemesi
- 31.08.2007** - SSK (Temmuz 2007) Sigorta Primlerinin Ödenmesi
- 31.08.2007** - Bağ-Kur Sigortalılarının Ağustos 2007 Sigorta Primi ve Sağlık Sigorta Primlerinin Ödenmesi

Temmuz 2007 Kronoloji

01 Temmuz Kuzey Irak'taki kamplardan kaçarak Şırnak'ta güvenlik güçlerine teslim olan PKK'lı 4 terörist, 2 ABD zırhlı aracının Kandil Dağı'ndaki PKK kampına silah getirdiğini idda etti.

02 Temmuz Yılın ilk çeyreğinde ekonomi yüzde 6.7 büyüdü.

03 Temmuz Türkiye ekonomisindeki büyüme rakamlarının ardından İMKB 48 bin 680'e yükselirken, dolar 1.28 YTL'ye geriledi.

04 Temmuz Dünya Odalar Kongresi'nin beşincisi 118 ülkeden 1600'e yakın işadaminin katılımıyla İstanbul'da başladı.

05 Temmuz Petkim'in yüzde 51'lik hissesinin blok satışı için yapılan ihaleyi 2 milyar 50 milyon dolarla en yüksek teklifi veren Trans Central Asia Petrochemical Holding ortak girişim grubu kazandı.

06 Temmuz İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, TMSF'nin Sabah ve atv'nin yönetimine el koyma kararının yürütülmesinin durdurulması kararını aldı.

07 Temmuz Bodrum'da çeşitli bölgelerde çıkan orman yangınında bin hektar alan kül oldu.

08 Temmuz Irak'ta Türkmen köyüne düzenlenen bombalı saldırıda 150 kişi öldü, 250 kişi yaralandı.

09 Temmuz Sabiha Gökçen Havalimanı'nın 20 yılığına işletme hakkı ihalesini 1 milyar 932 milyon euro ile Limak kazandı.

10 Temmuz İslamabad'daki Lal Mescidi'nde rehin aldıkları kadın ve çocuklarla direniş yapan islamcı militanlara operasyon düzenlendi 50 islamcı militan ile 8 asker öldü.

11 Temmuz Almanya'da Alman vatandaşlığına geçmeyi ve aile birleşimini zorlaştıran yeni göç yasası, Türk dernekleri ile Merkel yönetimi arasında krize yol açtı.

12 Temmuz 1 milyon 641 bin öğrencinin girdiği ÖSS sınavında 47 bin kişi sıfır puan aldı.

13 Temmuz ABD, Irak'taki tüm erkeklerin parmak izi ve göz taramasını yaparak fişlemeye başladı.

14 Temmuz İran mevcut doğalgaz ihtiyacının yarısını karşılayacak büyüklükte 3. doğalgaz sahasını Türkiye'ye ihalesiz vermeyi kabul etti.

15 Temmuz Muğla, Milas ve Bodrum'da 4 ayrı yerde orman yangını çıktı.

16 Temmuz Irak'ın Kerkük kentinde düzenlenen bombalı saldırılarda 80 kişi öldü, 180 kişi yaralandı.

17 Temmuz Başbakan Erdoğan tek başına iktidar olamaması durumunda siyasetten çekileceğini ilan etti.

18 Temmuz Brezilya'da pistin dışına çıkan uçak benzin istasyonuna çarptı 201 kişi öldü.

19 Temmuz Ziraat Bankası, yılın ilk yarısında net karını yüzde 87 artırarak 1 milyar 305 milyon YTL'ye çıkardı.

20 Temmuz Türk Hava Yolları ile sendika arasında yürütülen toplu iş sözleşmesi anlaşmazlıkla sonuçlandı ve grev kararı asıldı.

21 Temmuz Seçimler dolayısıyla tatil yöreleri boşaldı. Toplu taşıma araçları tamamen doldu.

22 Temmuz Genel seçimlerde AKP yüzde 47 oy alarak 341 milletvekili çıkardı, CHP yüzde 21 ve MHP yüzde 14 oy aldı.

23 Temmuz Seçim sonuçları üzerine oluşan beklenti üzerine CHP Genel Başkanı Baykal istifa etmeyeceğini açıkladı.

24 Temmuz Gebze cezaevinde tutukluymken İstanbul'dan bağımsız milletvekili seçilen Sebahat Tuncel tahliye edildi.

25 Temmuz Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, "Herhalde meydanların işaretini, milletin iradesini görmezden gelecek halim yok" diyerek, Cumhurbaşkanı adaylığının sürdürdüğünü ima etti.

26 Temmuz İstanbul'da MHP milletvekili seçilen Prof. Mehmet Cihat Özönder, İstanbul'a mazbatasını almaya giderken geçirdiği trafik kazasında öldü.

27 Temmuz Merkez Bankası Başkanı Yılmaz, faiz dışı harcama hedefinin aşıldığını vurguladı.

28 Temmuz Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Gökçek su kesintilerine başlanacağını, okullarında geç açılmasını istedi.

29 Temmuz Sıcaklar yüzünden elektrik tüketimi fırladı, kuraklık nedeniyle hidroelektrik santrallerde kapasite düştü.

30 Temmuz Genelkurmay Başkanı Büyükanıt, Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin Türk Silahlı Kuvvetleri'nin görüşünün değişmediğini açıkladı.

31 Temmuz İngiltere, 38 yıldır 300 bin asker bulundurduğu Kuzey İrlanda'daki varlığını sona erdirdi.